

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad No. 124.)

Zondag 15 September 1907. No. 1550.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere buitenland en Ned.-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f .10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirectie en c.m. Advertenties: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elke regel meer f .20. Aanvragen en vermelding van lievelingen f .12 per regel.

„Toen bad ik tot God van den hemel“.

En de koning zeide tot mij: Wat verzoekt gij nu? Toen had ik tot God van den hemel.

En ik zeide tot den koning: Zoo heb ik den koning goedgedien, en zoo uw knecht voor uw aangezicht aangenaam is: dat gij mij zendt naar Juda, naar de stad der begravingen mijner vaderen, dat ik ze bouw.

Nehemia 2: 4 en 5.

Er is sprake van Nehemia.

Nehemia nu bekleedde een der hoogste betrekkingen aan het hof van Artasathas, hemmaals Koning van Perzië. Hij was, hoewel Jood, en God vreesde, hoefde niet bij den machtigen vorst, en die vorst wilde, dat al de heeren aan zijn hof, in zijn bijzijn, steeds een glans van vergenoeging op het gelaat en van opgewektheid in heel hun houding zouden dragen; iets wat vooral voor Nehemia gold, die als Schenker den vorst zijn beker moest aandienen bij zijn disch.

Dat altoos zetten van een lachend, opgewekt, vroolijk gelaat, was Nehemia wel niet altoos van harte gegaan; maar hij had er zich in gevoegd. Hij wist dat men alleen op die voorwaarde zijn hof, invloedsrijke betrekking aan het Hof behouden kon. Zelf getuigt hij dan ook: „Ik was nog nooit treurig geweest voor 's Konings aangezicht“ (2: 1). Maar nu was hem iets gebeurd, wat maakte, dat de droefheid hem overmeesterde. Er was uit het verre Jeruzalem een zijner bevrienden, met name Hanani, naar Susa in Perzië overgekomen, en die had hem bericht gebracht van „de groote ellende en vermaandheid“ der achtergebleven Joden, en „hoe Jeruzalem's muren verscheurd en haar poorten verbrand waren“.

Dit smartelijk bericht had Nehemia geweldig aangegrepen, zooals alleen een Oosterling door weedom des harten overmand en overmeesterd kan worden. Hij castte dagen lang en deed niet anders dan smeken en weenen. En zie, hierdoor nog geheel ontdaan, wordt Nehemia naar het paleis ontboden, om terstond dienst bij den Koning te doen.

Zoo ging hij in, en zoodra de Koning aan zijn disch aanzat, zoo verhaalt hij zelf, aan ik den wijn, d.w.z. den koninklijken beker met het schenkelblad op, en bood dien den Koning aan. Toen sloeg de Koning zijn blik op Nehemia, en zag aan zijn bleek, vervallen gelaat, dat er iets was. Kruik, dat wist hij, was Nehemia niet geweest, want dat zou hem bericht zijn. Er moest dus iets anders achter schuilen. In strijd met de hofetiquette, dorst Nehemia met een triestig gelaat voor zijn majesteit verschijnen. Dit prikkelde den Koning. Een storm van toorn stak op. En op hoogen toon verweet hij 't zijn Schenkmeeester: „Waarom verschijnt ge met een triestig gelaat voor mijn aangezicht? Kruik zijt ge niet geweest. Dit is niets dan treurigheid des harten“.

Nehemia beefde bij het losbarsten van dien Vorstelijke toorn over heel zijn wezen. Zelf zegt hij ervan: „Toen vreesde ik gansch u“. Hij voelde dat zijn hooge positie, mischien zijn leven, aan een zijden draad hing. Naar recht of reden vroeg zulk een machtig potentiaat niet. Het hing alles van de gunst van het oogenblik af. En Nehemia's hart was vol om voor Jeruzalem bij zijn Koning te pleiten.

Het hooge woord moest er dan ook uit. Hij beled dat hij zoo zielsbedroefd om de stad zijner vaderen was. Hij kon niet vroolijk zien, nu Jeruzalem moest lag. En kortaf antwoordde de Vorst: Wat wilt ge dan?

Natuurlijk heeft Nehemia daarop onmiddellijk, op staanden voet, zonder een oogenblik verwijs geantwoord en dit antwoord, dat God zij lof, in goede aarde viel, staat er dan ook bij.

Maar tusschen die overrompelende vraag van den Koning en het onmiddellijk daarop door Nehemia gegeven antwoord staat iets in.

Dit namelijk: Toen bad ik tot God van den hemel. En dit nu was het eigenlijke schietgebed.

Een schietgebed natuurlijk, niet in woorden uitgesproken, en zonder de oogen te sluiten of de handen te vouwen. Een gebed, dat als een lichtstraal door zijn hart schoot. Een bede in de gedachte, waarvan alleen Nehemia, waarvan de Koning niets merkte, maar een bede die God verstand. Een smeeking uit zielsnood, dat God hem 't juiste antwoord op de lippen mocht leggen, en het hart van dien machtigen Koning mocht overbuigen.

Zoo bad Nehemia zijn zielsinnig schiet-

gebed, en God heeft 't verhoord. Zijn antwoord was meesterlijk, en de Koning Artasathas heeft hem zijn bede gegund.

In het „lang verhaal van woorden“ zit de kracht van het bidden niet. Een gebed zonder woorden, mits diep en met zielsdrang uit het hart opgekomen, is voor Gods heilig oor welsprekender dan een breed gebed dat alles uitsagt.

Niet om 't gebed in woorden te niet te doen. Ook aan het uitgieten onzer ziel in klag- en smeektaal kan behoefte bestaan. Het loven en verheerlijken van Gods Naam vraagt om woorden, waarin we Zijn Majesteit uitspreken. En ook het belijden van onze zonden roept om woorden, waarin we onze zonden vertolken. Saam bidden, voorbereiden, is zonder woorden zelfs ondenkbaar.

Ook het Onze Vader is wel kort, zeer kort, maar 't vloekt toch in heilige taal uit. Maar het schietgebed legt den keursteen aan: Geen woorden, maar drijvende zielsdrang. Inerlijk bewogen zijn in de golven van ons gemoedsleven, en die golven opstuwend naar God omhoog, om hulpe, om genade, niet in te roepen, maar als ware 't in te zuigen. Zooals zich reeds onder menschen in een roerenden, aangrijpenden blik, zonder dat er een woord over de lippen komt, zoo onnoemlijk veel kan uitspreken, zoo is dit opstaan in het schietgebed van het zielsog, niet eens van het lichamelijke oog, naar God in zijn genade en almachtigheid, een macht, die de genade, als we 't zoo eerbiediglijk zeggen mogen, naar ons toetrekt.

En dat is en moet de keursteen van alle waarachtig bidden blijven. Woorden ook, het zij zoo, maar dan die woorden altoos in het hart en niet op de lippen geboren. Die woorden uitstralend naar omhoog, maar altoos met de vonk en gloed van de ziel er achter, waaruit de straal opschiet. Woorden die iets overdragen, die iets overbrengen, die diep in het hart gisten en eruit opwellen. En omgekeerd, woorden niet om in de lucht te vervloeden, maar om als de wolken van het reukoffer omhoog te stijgen. Woorden die voor God bestemd zijn. Die tot Zijn heilig oor doordringen, en die niet rusten, eer ze het Vaderhart van God hebben bereikt.

Uit uw hart tot in Gods hart, dat is de loop dien elk gebed voleindend moet. Dat zijn de twee polen, waartusschen alle waarachtige smeeking zich voortbeweegt. En al wat bidden heeten wil, maar tusschen die twee hangen blijft, zonder van pool tot pool door te schieten, heeft zijn loon weg.

Vandaar dat het schietgebed u niet alleen den keursteen voor uw smeeking geeft, maar ook den keursteen, waaraan ge de innerlijke gesteldheid kunt toetsen van uw gemoedsleven.

Als het goed met u is, vonkt het gedurig uit uw hart naar Boven. Niet enkel in hangen, booren nood, als ge geen redding of uitkomst meer ziet, maar bij alles en in alles, zoo dikwijls ge ontwaart, dat ge verhooging van zielskracht en levensmoed, van denkracht en wilskracht van noode hebt, om op den rechten weg te blijven, trouw aan uw God in uw levens-taak te staan, en weer telkens fier en blij het hoofd uit de golven omhoog te verheffen.

Zooals ge lucht indrikt, om te kunnen ademhalen, zoo moet ge elk oogenblik genade indrieken, door de ziel naar God op te buigen. Niet als ge tot uw morgen-gebed en avondgebed komt, als ware het, terugkeeren tot uw God dien ge uit uw zielsbesef verloren hadt en kwijt waart geraakt, maar al den dag door, bij alles en in alles, steeds opzien naar Boven, het van Boven wachten, en het van Boven ontvangen. Dat is 't wat sterk maakt, den moed in het hart houdt, doorzetten en volhouden doet, en altoos blijde in den Heere uwen God doet zijn.

En dit niet bloot mystiek, in de gewaarwording van het gevoel, neen, maar telkens in de gedachten opgenomen en aangegest. Ook het schietgebed is een bidden in het bewustzijn. Een gedurig God zich voor oogen stellen.

En dan natuurlijk zijn er ook in het schietgebed trappen van klaarheid, graden van innigheid, is er maatverschil van door-dringende kracht.

Dat hangt aan het klimmen van den nood, aan de spanning van wat ons overkomt, aan den ernst van het geval waarvoor we staan.

Kijmt de nood op het hoogst, dan wriegt heel de ziel zich in heilige spanning, dan bidt, dan smeekt ze, dan grijpt ze God aan, en laat niet los, tot Zijn hulpe nederdaalt.

Niet eerst op alles zinnen om te ont-

komen, om eerst als het alles donker blijft, en er geen enkele ster verschijnt, dan in 't eind zijn God aan te roepen.

Neen, onmiddellijk, op staanden voet, de ziel naar heur God in beweging brengen, niet enkel om uitredding, maar ook om denkracht, om levensmoed, om wilskracht om 't rechte pad te kiezen en, tegen alles in, op dat rechte pad over te gaan.

In het schietgebed zelf ligt 't mysterie van 't weten, het willen en het kunnen van wat ons te doen staat.

Uit de Pers.

Over „Huisbezoek en Arbeid“ schrijft de Britische Kerkbode als volgt:

Nu de tijd van het huisbezoek weer daar is, zal ook weer openbaar worden de telkens wederkerende moeilijkheid om het gehele huisgezin bij elkander te krijgen. Veel meer dan vroeger is dat in onze tijd een beswaar.

In de steden komt het niet zelden voor, dat alleen des nachts alle leden des gezins onder het eenzelfde dak zijn. 's Morgens vroeg gaat de ene naar zijn werk, om er 's avonds eerst weer in te komen, na het ontbijt gaat de ander naar zijn kantoor, en de kleinste naar school; de lesuren der verschillende leerlingen loopen vaak zoo ongelijk, dat het niet mogelijk is, de kinderen allen tegelijk aan tafel te hebben. Hoewel op den Rustdag de arbeid en de school stil staan, heeft het huisgezin nog geen rust. Tweemaal naar de kerk is goede oude rede; daar komt nu nog bij de ene of ander vergadering en de Zondagschool; door dat alles wordt zelfs op den Rustdag het huisgezin soms alleen bij het middagmaal samen gesien.

Waar nu die drukte, dat bezige, dat gejaagde beperkt tot de stad! Maar op het platteland, zelfs in zoogenaamde boerenstreken breekt dezelfde gedwongen uithuisheid door. Het moet al zijnder stecht weer zijn, waarin niemand verkeeren kan; anders vindt gij de onderscheiden leden des gezins niet bij elkander.

Deze moeilijkheid maakt het huisbezoek voor een goed deel zoo onvruchtbaar. Het huisbezoek heeft immers het huisgezin tot voorwerp. Het bedoelt niet te zijn een bezoek der enkele geloovigen persoonlijk in hunne huizen, maar een bezoek aan de huisgezin. Wie de geloovigen persoonlijk wil spreken, moet ze onder vier oogen spreken, wil hij over het meer intieme gemoedsleven handelen. Het huisbezoek zoekt en onderzocht, sterkt en troost het familieleven, het huisgezin. In het huisbezoek wordt onderzocht naar de vervulling van de roeping der ouders jegens hunne kinderen, en der kinderen jegens hunne ouders, der heeren en vrouwen jegens hunne dienstbaren, en der dienstbaren jegens hunne meesters; der kinderen onderling en der ondergeschikten onder elkander. In het huisbezoek wordt gelet op de verhouding van het gezin tot de bediening des Woords en der Sacramenten. Dat alles geeft stof genoeg tot het wisselen van gedachten, tot bestraffen en troosten, of ook tot vermanen en bestraffen.

Maar zal dat werk doeltreffend gedaan worden, dan is een eerste verachte dat het gezin samen zij. Wel kunnen de Opzieners allerlei inlichtingen krijgen van den vader, als deze om minste thuis is, en de Moeder; maar de personen, die vermaand of vertroost moeten worden, ontbreken.

Wat daaraan te doen? Wij hebben nu niet het oog op die gezinnen, waarvan onderscheiden leden, door overschilligheid of vijandschap gedreven, zich openlijk bij het huisbezoek voor huis houden. Tegen deze lichtinvaligheid moeten de hoofden der gezinnen in Gods Naam optreden. Wij denken hier aan die huisgezin, die door de macht van den arbeid aan het huiselijk leven onttrokken worden. Gaarne zouden zij een paar uur geven, om bij het huisbezoek tegenwoordig te zijn, maar zij hebben eenvoudig geen tijd.

Over deze verontschuldiging moet niet te licht gedacht worden. Het is niet den arbeid niet als voor 50 jaar, en nog minder als voor 100 jaar. Toen kon men den arbeid een poos laten staan. Toen vormde zich het spreekwoord: het werk loopt niet weg. Maar dat spreekwoord geldt niet meer. De aard van het werk is zoo, dat de mensch zelf er al minder over te zeggen heeft. De mensch wordt knecht van stroom en elektriciteit; het huisgezin wordt onderworpen aan het leven der maatschappij.

Het huisbezoek is dan ook in de steden zoo goed als alreeds meer. Het is op zijn schoonst een bezoek der enkele geloovigen aan hunne huizen, en waar dat geschiedt, draagt het gewoonlijk lievelijke vrucht. Maar wij zouden wel eens willen weten, hoeveel gezinnen jaarlijks door de Opzieners worden gezien in hunne woningen.

Het huisbezoek wordt op het platteland al meer en meer door deeltide bezwaren gedrukt. Het moet ongunstig weer zijn, of avond (en dan nog niet te vroeg in den avond), wil het huisbezoek waarlijk passend zijn. Doch als het ongunstige weder en de avonden de aangewezen tijden moeten worden voor dat ambtelijk bezoek, zal ieder verstaan, wat er van terecht moet komen. De gezinnen dwingen, om zich te vegen naar de oude manier van huisbezoek. Om dunkt dat dit niet aangaat. Den stroom kan men niet keeren. De Kerk zal moeten volgen den loop van het natuurlijke leven. Zoo dikwijls zij anders deed, verloor zij haar invloed. En ook is het natuurlijke eerst, daarna het geestelijke. De Kerk zal, nu de openbaring van het huisgezin minder wordt, zeker moeilijk de huiselijke afbreking tegenstaan, maar waar geen huis meer is, ook geen huis meer zoeken.

De Kerk moet haar bezoeken wijzigen. Het heet jaar door bezoekt de Opzichter en ook de Dienaar des Woords, zoo dit mogelijk is. Kan hij de gezinnen niet meer opgeschonden vinden, dan zome hij ten minste de gezinshoofden, en vande de aparte leden des gezins ten tijde en ter plaats, als zij te vinden zijn.

Om praktische redenen is vroeger het huisbezoek in het najaar gesteld. De praktische redenen waren langzamerhand vervallen. De Kerk zij er op bedacht, dat zij niet achteraan komt.

Als het huisbezoek van 1907 achter den rug

is en van de honderd gezinnen, die gij gezocht hebt, hebt gij er maar vijftientwintig bijeen gevonden, dan moegt gij niet zeggen: dat werk is ook weer gedaan.

Het zal in alle Kerken moeten worden: geregeld het heel jaar bezoeken, kan het niet met 'n tweeën, dan maar alleen. Van die bezoeken worde gerapporteerd op den Kerkeraad, die aanleiding genoeg zal krijgen, om de huisgezin, waar mogelijk, in hun geheel nog te bezoeken.

Officieele Berichten.

Algemeene Vergadering van de Nationale Vereeniging tot overneming van het Geref. Gymnasium te Kampen.

Dese Algemeene Vergadering zal D.V. worden gehouden Donderdag 26 September, te Utrecht, in „Irene“, Keistraat.

Agendum.

1. Opening der vergadering.
 2. Voor en na: tekenen van de presentie-lijsten van afgevaardigden en van leden.
 3. Lezen en vaststellen van de notulen der vorige Algem. Vergadering, door den secretaris.
 4. Mededeelingen van het getal leden en contributie, door den penningmeester.
 5. Voorstel, met toelichting, van het bestuur: overneming van het Gymnasium, zóó dat het van stonde aan en finaal in handen en voor rekening van de Vereeniging komt, met verbintenis van de Gereformeerde Kerken tot een subsidie in zes jaarlijkse termijnen, in overeenstemming met de bespreking des aangevraagd in vorige vergadering der Nationale Vereeniging.
 6. Verkiezing van een definitief Bestuur van minstens negen leden der Vereeniging, volgens art. 4 en art. 10a der statuten.
 7. Voorstellen: a. De afdeling Apeldoorn verzoekt het hoofdbestuur, wanneer het eenige ingrijpende voorstellen heeft, deze aan de afdelingen zoo volledig mogelijk ter overweging mede te deelen. b. De Algemeene Vergadering besluit, dat het hoofdbestuur aan de afdelingen de reinkosten (zide klasse spoor) der afgevaardigden benevens de noodzakelijke onkosten als zaalhuur, drukwerk, enz. vergoede.
 8. Rondvraag.
 9. Sluiting.
- Dese gewichtige vergadering zij in de voorbede der broeders en zusters aanbevolen.
- Namens het voorl. Bestuur der N.V. voorn.:
L. LINDERBOOM, voors.
J. KOK, secr.

Kampen, 11 Sept.

ENUMATIL, 8 Sept. Hedennamiddag nam onze geachte leeraar, Ds. B. J. Lambers, na een gezamenlijk arbeid van ruim zes jaren, zegenend afscheid van deze gemeente met de woorden uit Math. 28: 20. Een overgrote schare vulde ons pas vergroot kerkgebouw en woonde de plichtigheid bij, en duideel werd gevoeld welke banden van liefde en vriendschap in dien tijd waren gelegd.

Onderling S. Sikkema, als tolk van Kerkeraad en gemeente, sprak een hartelijk woord tot den afscheidenden leeraar en verzoekt te singen Ps. 122: 3. Toen sprak onze consulent Ds. Gerber namens de Zusterkerk van Oldemarkt en als vriend een boeiend en hartelijk woord tot den afscheidenden leeraar, dat weerklinkt voort in veler harten, en liet singen Ps. 131: 4.

Ds. Venema, Herv. predikant van de gemeente Lelidelt en Enumatil, sprak een vriendelijk en waardeerdend woord.

Zij de Heere den vertrekkenden leeraar goed en nabij met Zijn gunst en genade, en stelde Hij hem tot zijn zegen voor de gemeente van Avereest, en vervulde Hij hier de ledige plaats op Zijn tijd en in Zijn gunst.

Namens den Kerkeraad:

L. GHEMMIJN, scriba.

P.S. Het adres van den Kerkeraad is tijdens de vacature J. J. Vink te Enumatil.

Kort verslag van de vergadering der Gereformeerde kerken in de classis Schiedam, gehouden te Vlaardingen 27 Augustus 1907.

1. De vergadering werd na het zingen van psalm op: 6 en het lezen van dien psalm, met gebed geopend door den praeses van den kerkeraad der roepende kerk, Ds. Voot, die daarna een ernstig woord sprak met het oog op het overlijden van de dienaren des Woords: Ds. Ruijsenaars te Poerboilingo en Ds. Loois te Pernis.
2. De kerken der classis zijn alle wettig tegenwoordig.
3. Het moderamen bestaat uit: Ds. Drost praeses, Ds. Berends assessor, Dr. Greydanus scriba en Ds. van Haeringen adj. scriba.
4. De candidaat E. J. v. d. Ende werd peremptoir getaxamineerd en met algemeene stemmen tegelaten tot den dienst des Woords en der sacramenten.
5. Hierna leest de scriba de notulen der vorige vergadering, die onveranderd werden goedgekeurd en ondertekend.
6. Er zal gelet worden op de acta, door Rotterdam nog te zenden, opdat ze niet al te lang toeven. In plaats van Schiedam wordt Vlaardingen B als archief bewaardende kerk aangewezen.
7. Ds. Berends brengt namens deputaten rapport uit van de particuliere Synode van Zuid-Holland (ten zuiden), gehouden te Dordrecht 2 Juli 1907. Ds. Berends werd als secundus-deputaat voor art. 11-13 aangewezen.
8. Ds. Goolinga brengt rapport uit van de

kerkvisitatie gehouden te Hock van Holland, Maasland, Maassluis A en B, Roosenburg en Overschie, welk rapport met blijdschap werd aangehoord; Ds. Berends rapporteerde eveneens aangaande de visitatie gehouden te Vlaardingen A en B, Poortugaal, Hoogvliet, Pernis en Schiedam. Over 't geheel stemmen beide rapporten tot dankbaarheid.

9. Ds. Goolinga wordt in de plaats van Ds. Loois benoemd tot deputaat, om te onderzoeken naar de draagkracht der kerken, ten einde de procentagelijst zoo billijk mogelijk te maken.

10. Een opmerking betreffende de ineenmeting van Vlaardingen A en B, wordt tot nadere behandeling aangehouden.

11. Het voorstel-Pernis, om een classieke kas op te richten in zake art. 13 D. K. vindt geen steun.

12. Tot consulent voor Pernis wordt Ds. Goolinga aangewezen, en voor Hoogvliet Ds. Drost.

13. Volgens classieke regeling zullen de predikanten der classis voorloopig drie maanden lang den predikdienst te Pernis vervullen, en wel: 1 Sept. Ds. Goolinga, 15 Sept. Ds. Berends, 6 Oct. Ds. Drost, 13 Oct. Ds. Goris, 27 Oct. Dr. Greydanus, 10 Nov. Ds. v. Haeringen en 24 Nov. Ds. Jonkers.

14. Het voorstel-Douma-v. d. Brink komt in behandeling; maar spoedig blijkt, dat de zaak nog niet genoegzaam door de kerkeraden is overwogen, zoodat dit punt tot de volgende vergadering wordt uitgesteld, om dan terstond aan de orde te komen.

15. Bij de rondvraag naar art. 4 D. K. worden geen bijzonderheden in het midden gebracht, dan alleen eenige beswaren van te hooge lasten, die in de volgende vergadering nader behandeld zullen worden. Zoo ook een vraag van Vlaardingen.

16. Twee kerken vragen advies om met een gecensureerd lid voort te gaan tot de tweede trap; dit wordt toegestaan.

17. De vacatureberichten worden als volgt geregeld:

In Sept. Ds. v. Haeringen, in Oct. Ds. Jonkers en Ds. Koster, in Nov. Ds. Meijnen en Ds. Sieders.

18. Roepende kerk voor de volgende vergadering is Maassluis B. Plaats van samenkomst het gebouw „Liefde en Vrede“.

19. In de plaats van Ds. Loois wordt tot deputaat voor de kas „ex bonis publicis“ aangewezen: Ds. Jonkers pr., Ds. Sieders sec.

Na lezing van de korte notulen werd de vergadering met dankzegging gesloten door Ds. Goolinga.

Uit naam der classis,
J. VAN HAERINGEN Kz. adj. scriba.

Buitenland

Duitschland. De Godsdienstige beweging in Hessen-Kassel.

II.

In Grosallmerode hebben velen zich geërgerd aan het feit, dat de predikanten en het Consistorium zich niet tegen de beweging door Dallmeijer in het leven geroepen, gesteld hebben. Het gevolg was, dat een groot aantal burgers en daaronder de aanzienlijkste hun lidmaatschap van de landseker hebben opgezegd, bij wijze van protest tegen het optreden der predikanten en het toelaten van het kerkbestuur. Dit is zeker betreurenswaardig. Als men meent dat het met de kerk waartoe men behoort, niet goed gaat, dan heeft die kerk juist de toewijding dier leden noodig, die zien dat zij op verkeerde paden wandelt. En al verklaren nu de uitgetreden, dat hun daad niet geschiedde uit vijandschap tegen de kerk, toch is deze een bewijs dat men de ware liefde tot de kerk des Heeren niet in beoefening wist te brengen. Men mag toch alleen zijn kerk verlaten als alle pogingen om tot reformatie te geraken, mislukten, en deze tot een synagoge des satans is geworden. Nu is de stap van vele aanzienlijken in Grosallmerode niet anders dan een poging om het Consistorium te noodzaken om op te treden.

In Grosallmerode staat de beweging onder leiding van den predikant der landseker Holzappel. Ook in Rohrda wordt de beweging door den daar dienstdoenden predikant der landseker Junghaus geleid, die in zijn kerk bedestonden hield die tot na middernacht duurden. Nadat een beswaarschrift door den burgemeester bij den landraad was ingediend, mag voortaan de kerk alleen voor gewone Godsdiensttoefeningen gebruikt worden. Jammer dat men deze beweging door dergelijke maatregelen zoekt te snuiken. Ach, dat men ook in Duitschland besefte wat het Schriftwoord betekent: „niet door kracht, niet door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden“, dan zou men er van afzien een beweging op geestelijk gebied te willen onderdrukken door politie-maatregelen.

Ook in het naburige Waldeck is de beweging overgegaan; te Wildungen kwam het daarbij tot straatstrijden.

Het hoofdorgaan der Duitse „Gemeinschaften“, de „Philadelphus“, onder redactie van rector Dietrich, heeft in een uitvoerig artikel ook over de opwekking en het spreken in tongen gehandeld. De redacteur bracht daarbij o.a. het volgende in het midden:

Opwekkingen zijn voor het instandhouden en den wasdom der gemeente van Jezus Christus noodig. Waar in geen langen tijd opwekkingen voorkomen, kan alles langzamerhand verlammen, kunnen Christelijke gemeenschappen uitsterven. Echte opwekkingen door Gods Geest te voor-